

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania K. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gorzowie Wielkopolskim
z udziałem R. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 28 kwietnia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Szczecinie z dnia 17 grudnia 2024 r., sygn. akt III AUa 477/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 17 grudnia 2024 r., III AUa 477/23, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z 7 listopada 2023 r., VI U 466/22, i oddalił odwołanie K.W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gorzowie Wielkopolskim z 3 sierpnia 2022 r., stwierdzającej, że odwołujący się nie

podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika składek R. sp. z o.o. w K. w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 31 grudnia 2020 r. i ustalającej, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne odwołującego się z tytułu zatrudnienia u płatnika składek w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 31 grudnia 2020 r. wynosi 0 zł.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł odwołujący się. We wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej wskazano, że: 1/ w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, ewentualnie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących wątpliwości, tj. art. 22 k.p. i art. 203 k.s.h., a mianowicie: czy osoba będąca członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może na podstawie umowy o pracę określonej w art. 22 k.p. świadczyć na rzecz spółki, której jest członkiem zarządu, pracę na stanowisku kierowniczym, zarządzającym spółką, czy też taka praca każdorazowo stanowi wykonywanie przez daną osobę jedynie czynności należących do członka zarządu spółki wynikających z Kodeksu spółek handlowych i nie jest podstawą od objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu stosunku pracy; 2/ w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, ewentualnie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących wątpliwości, tj. art. 58 k.c., art. 210 § 1 i 2 k.sh. w związku z art. 22 k.p. i art. 300 k.p., a mianowicie: czy w przypadku zawarcia umowy o pracę między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (reprezentowaną przez pełnomocnika wybranego na zasadzie art. 210 § 1 k.s.h.) a jedynym wspólnikiem tej spółki, będącym zarazem członkiem dwuosobowego zarządu spółki, to czy taką umowę - także po zbyciu udziałów w spółce, w wyniku którego wskazana osoba przestała być jedynym wspólnikiem spółki - należy traktować jako niezawartą i nieważną na gruncie prawa cywilnego i czy taka umowa o pracę wraz z powstałą na jej podstawie dokumentacją pracowniczą nie stanowi dowodu istnienia stosunku pracy między spółką a ww. osobą, podstawy ustalenia warunków istnienia takiego stosunku pracy, dowodu podjęcia pracy, czy też taka umowa o pracę powinna być uznana za zawartą i ważną i podstawę i dowód istnienia stosunku pracy i ustalenia warunków takiego stosunku pracy.

W odpowiedzi organ wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą istotne okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Skarżący powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego

wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14).

Natomiast odnosząc się do przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. należy wskazać jakie przepisy mają być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, co więcej powinny one należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości (ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133; z 13 grudnia 2022 r., I USK 21/22, LEX nr 3556521; z 28 czerwca 2023 r., I USK 160/22, LEX nr 3575124). Oczywiście jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147 i z 23 lutego 2023 r., III USK 163/22, LEX nr 3538161).

W kontekście powyższego nie sposób uznać powołanych przez skarżącego przesłanek do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania za zasadne.

Kwestie istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy doczekały się utrwalonej, jednolitej wykładni. Wspólnik, który ma większościowe udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie może korzystać z ubezpieczenia społecznego jako pracownik (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 lipca 2011 r., I UK 8/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225, LEX nr 1043990 oraz z 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783). Z tym stanowiskiem nie koliduje możliwość pracowniczego ubezpieczenia wspólników wieloosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością na stanowiskach członków zarządu (por. uchwała Sądu Najwyższego z 8 marca 1995 r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 1995 Nr 18, poz. 227). Jednak, gdy udział w kapitale zakładowym spółki innych wspólników pozostaje iluzoryczny, to w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie aprobuje się czynności zmierzających do wykreowania więzi pracowniczej, pozbawionej jednocześnie jej immanentnych cech z racji połączenia pracy i kapitału (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09, LEX nr 599767; z 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, LEX nr 1043990). Sąd Najwyższy wskazał również, że większościowy udziałowiec dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, będący jej jednoosobowym zarządem, mający 99 spośród 100 udziałów tej spółki, nie może być uznany za jej pracownika dlatego, że prowadzi to do sytuacji, w której społeczny status wykonawcy pracy staje się dla danej osoby jedynie funkcjonalnym elementem jej statusu właściciela spółki, służąc jej kompleksowej obsłudze, a więc do sytuacji, w której dochodzi do swoistej symbiozy pracy i kapitału, sprzecznej z aksjologią prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych, opartą co do zasady na założeniu oddzielania kapitału oraz pracy. Jedyny lub niemal jedyny wspólnik nie podlega zatem pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 marca 2020 r., III UK 82/19, LEX nr 3168960 lub postanowienie z 22 czerwca 2021 r., II USK 186/21, LEX nr 3317270).

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia wskazanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono w myśl art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c.

[a.t]